Ариун тангарагийн эзэд

Миний гэр бүлийн хүн амаржихаар саяхан аймгийн нэгдсэн больницын төрөх тасагт очоод 10 цаг гаруй өвдөөд амаржиж чадахгүй байлаа.

Тэр өдрийн дежурын их эмч, эх баригч, сувилагч нар хэвийн байдлаар амаржуулахын тулд бололцоотой бүх арга хэмжээ авсан боловч амаржиж чадсангүй.

Гэтэл зэлдэг зантай, эгчмэд насны нэгэн эмч намайг дуудаж уулзаад «За хүү минь! Гэр бүлийн чинь хүний энэ төрөлт жирийн төрөлт биш байна.

Ихэр хүүхэд бие биеэндээ тээглээд гарч чадахгүй байна.

Иймд бид мэс заслалын аргаар хүүхдий нь авъя гэж шийдлээ.

Айх юмгүй эхэд нь ямар ч аюулгүй. Ингэхгүй бол хүүхдүүдийг нь амьд авч чадахгүй» гэлээ.

Миний сэтгэлд элдвийн зүйл эргэлдэн бодогдож бидний амьдралд золгүй явдал тохиолдох нь үү дээ гэж санагдсан боловч шинжлэх ухааны өргөн мэдлэг туршлага бүхий их эмч нар, эмнэлгийн ажилтнууд, орчин үеийн техник төхөөрөмжөөр тоноглогдсон эмчилгээний газар байгаа болохоор бидний амьдралд үхэл өнчрөл гашуун зовлон учрахгүй гэдэг бодол миний сэтгэлийн хямралдааныг арилган тайтгаруулж байв.

Ингээд их эмч Дуламжав, Нямдаваа, Г Алтангэрэл нар мэс заслал хийлээ.

25 минутын дараа хоёр хүүхдийг сувилагч нар тэврээд нялхсын өрөө рүү гүйлдлээ.

Ахиад 20-иод минутын дараа эмч нар болон бусад хүмүүс мэс заслалийн өрөөнөөс ер бусын баяр баясгалантай гараад ирлээ.

«...За! одоо айх юмгүй. Гэр бүл хүүхдүүд чинь бүгд сайн боллоо. Харин эхий нь асарч тэнхрүүлэх нь чухал. Хүүхдүүд чинь зүгээр» гэлээ.

Миний болон хамт сэтгэл шимшрэн хүлээж суусан нөхдийн сэтгэлд баяр баясалын наран мандав.

Ингэж эдгээр эмч сувилагч нар дөчөөдхөн минутын дотор 3 хүний амь насыг үхлийн аюулаас аварсан юм.

Одоо миний ихэр хоёр охин эрүүл энх бойжиж эхий нь бие сайн эдгэрч байна.

Хүн ардынхаа эрүүл энхийн төлөө бүх хүч, оюун мэдлэгээ дайчилж эрхэм сайхан тангарагаа үнэнчээр биелүүлж яваа манай өнөөгийн шилдэг хүмүүс, ирээдүйн хүний үлгэр дууриал болсон их эмч Дуламжав, Нямдаваа, Г.Алтангэрэл, сувилагч Норов, Цэрэнням, Цэнд, Мөнх-Өнөр, эх баригч Хорлоо. Ягаан болон нэгдсэн больницын хамт олонд чин сэтгэлийн халуун талархлаа дэвшүүлж цаашдын ажил үйлсэд чинь сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе.

Аймгийн АДХГЗахиргааны
ажилтан Огтбиш

Техник засварыг цагт нь чанартай дуусгая

1965 оны улс, ардын аж ахуйн төлөвлөгөөт зорилтын биелэлтэнд хаврын тариалалтын ажил чухал үүрэг гүйцэтгэх юм.

Энэ онд манай хөдөө аж ахуйн нэгдлүүд нийтдээ 18,5 мянган га талбайд үр тариа, малын тэжээл, төмс төрөл бүрийн хүнсний ногоо тариалж 15,6 мянган тонн үр тариа, 1,5 мянган тонн төмс, хүнсний ногоо хураан авах бөгөөд энэ нь тариалангийн талбайг 6,8 хувиар өрөгжүүлж, хураан авах үр тарианы ургац 24,3, төмс, хүнсний ногооны ургац 152,9 хувиар нэмэгдэх гэсэн үг юм.

1965 оны тариалангийн ажил эхлэх цаг аажим аажмаар ойртсоор байгаа нь төлөвлөгөөт зорилтыг биелүүлэхийн тул хаврын тариалалтад ягштал төхөөрөн бэлтгэхийг яаруулж байна.

Одоогийн байдлаар манай аль ч станцад төлөвлөгөө ёсоор засагдвал зохих техник бүрэн засагдаагүй байна.

Энэ нь төв орон нутгийн байгууллагаас засварын явцад тавих хяналт шалгалт сул, засварыг гардан хийж байгаа засварчид болон түүнийг удирдан хийлгэж буй хүмүүсийн ажлын хариуцлага муу байгаагаас шалтгаалж байна.

Жил бүрийн хаврын тариалалтын техник засварын ажлыг 3 сарын 1—ны наана дуусгадаг журамтай болохыг МАХН—ын Төв Хорооны 1963 оны 4 дүгээр бүгд хурал чухалчлан заасан билээ. Одоо уг хугацаа дуусаад 50 хүрэхгүй хоног үлдээд байна.

Иим учраас манай сангийн аж ахуй, мал аж ахуйн машинт станц бүр техник засварын ажлын графикийг хатуу баримтлан мөрдөж инженер механикчид нарын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлэн, засварын ажлыг яаравчлан дуусгах арга хэмжээг авах хэрэгтэй байна. Энэ ажилд уралдааны олон хэлбэрийг ашиглах хөдөлмөрийн бүтээмж, ажлын чанарыг дээшлүүлэх аливаа санаачлагыг дэмжин дэлгэрүүлбэл зохино.

Засварын ажилд орчин үеийн тэргүүний практик арга болох агрегатчилсан системийг хэсэг бүхэнд нэвтрүүлж түүнд ажиллаж байгаа хүмүүсийг тогтмол ажиллуулах хэрэгтэй байна.

Засвараас гарч байгаа техник нэг бүрийг нарийн чанд хүлээн авах, зохих хугацааны зүгшрүүлэлт хийх, агрегат бүхнийг хянах стен дээр шалгаж байх зэрэг нь засварын чанарыг эрс дээшлүүлэх үндэс болно.

Мөн төвийн паркын засварын ажилд оролцоогүй трактор комбайнчдыг тракторын хээрийн бригадуудтай багаж хэрэгсэл аж ахуйн зүйлсээр ханган гаргаж хөдөө аж ахуйн чиргүүл техникийн засварт оруулах нь зүйтэй байна.

МАХН—ын Төв Хорооны 4 дүгээр бүгд хурлын заалтыг хугацаанд нь биелүүлэхэд манай сангийн аж ахуй, мал аж ахуйн машинт станцууд өөрийн ажлын голыг чиглүүлж, засварын ажлыг хугацаанд нь чанар сайтай дуусгах явдал одоо даруй шаардагдаж байна.

Инженер Т.*Батсүх*

Идэвхтэн бичигчдэд тусламж

Өгүүлэл бичих тухай

(*Үргэлжлэл түрүүч нь № 4-т*)

2. СУРТАЛЧЛАХ ӨГҮҮЛЭЛ

Үүний чиглэл нь Марксист-Ленинист онолын чухал үндэслэл, намын бодлого, түүний баатарлаг түүх, ард түмний түүх, эх оронч үзэл, пролетарийн интернационалист үзэл, социалистөс суртахуун шинжлэх ухаан, техникийн шинэ шинэ үндэслэл зэрэг бусад зүйлийг тайлбарлан таниулах явдал юм. Сурталчлах өгүүлэлд Марксист онолыг социалист, коммунист байгууллалтын практик ажиллагаатай нягт холбохгүй бол тэр нь зорилгоо үнэ цэнтэй дүүрэн хангаж чадахгүй юм.

Практикаас аль нэг хэлбэрээр тасарвал хоосон сургаал болох билээ.

Онол, практикийн нягт холбоо нь сурталчлагыг тухайн зорилго эрмэлзлэлд яг нийцсэн амьдралын хүч нөлөөтэй болгодог.

Социалист сонин хэвлэлийн сурталчлага нь дайчин давшилттай шинж чанарыг хадгална.

Сурталчлах өгүүлэл нь манай цаашдын хөгжил урагшлах хөдөлгөөнд саад тотгор бологч нэгэнт үеэ өнгөрөөсөн бүх үзэл заншлын эсрэг шийдвэртэй тэмцэж, Марксизмын эсрэг үзэл, хөрөнгөтний үзэл суртлын элдэв илрэлийг хайр найргүй илрүүлдэг юм.

Сурталчлах өгүүлэлийн гол онцлог гэвэл; Нам төрийн удирдамж, заалгууд эсхүл шинжлэх ухаан техникийн, уран санааны ололтуудыг онолын гүн гүнзгий үндэслэлтэйгээр задлан дүгнэж тайлбарлан таниулж сурталчилхад оршино.

(*Үргэлжлэл бий*)

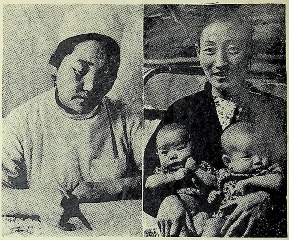

ЗУРАГ ДЭЭР; Зүүн гар талд их эмч Дуламжав, баруун гар талд ихэр 2 хүүхэд эхийн хамт

МАЛ ЭМЧИЛГЭЭНИЙ

Манай нам засгаас мал сүргийг өсгөн үржүүлж түүнээс авах ашиг шимийг нэмэгдүүлж үүлдэр угсааг сайжруулах талаар зүйл бүрийн арга хэмжээг авсаар ирсний дотор мал эмнэлгийн байгууллагыг бэхжүүлэх ба түүний мэрэгжилтэй боловсон хүчнийг олшруулах, малын элдэв халдварт, халдваргүй өвчинтэй тэмцэх ажлыг улам эрчимтэй зохиож ирсний ачаар манай оронд мал сүргийг олноор өвчлүүлэн хорогдуулж байсан мялзан, годрон зэрэг гоц халдварт өвчнийг бүрэн устгаж. боом, дуут, цэцэг зэрэг ихээр гарч байсан өвчин эрс багасаж эмчлэн эдгэрүүлэх ажил ихээхэн амжилтанд хүрч байна.

Тус аймагт 1964 онд халдваргүй өвчнөөр 44135 толгой мал өвчилсний 74,5 хувийг нь халдварт ба паразит цагаан хорхойн өвчнөөр 44532 мал өвчилсний 83,8 хувийн нь тус тус эдгэрүүлсэн юм. Эдгээр өвчилсөн бүх малыг хамгийн хямд үнэтэй хонь ямаа өвчилсөн юм гэж үзээд түүнийг дансны үнээр үнэлж үзвэл 2837344 төгрөгний үнэ бүхий малыг эмчлэн эдгэрүүлж ард түмнийхээ аж байдлыг сайжруулах үйлст малын эмч нар зохих хувь нэмрээ оруулжээ.

Энэ ажилд идэвхтэй ажиллаcан тэргүүний эмч нараас дурьдвал Баянцагаан сумын малын их эмч Урган, Алтанбулгийн груп пын их эмч Нямаа, Эрдэнэ сумын их эмч Ёндон, Баяндэлгэр сумын их эмч Намсрай, Мөнгөн морьтын бага эмч Банзрагч, Баянцагаан сумын бага эмч Жамсран Баянжаргалан сумын бага эмч Улам-Орших, Сэргэлэн сумын бага эмч Самбуу, Баянзүрх сумын санитарч Лувсандулам нарын зэрэг мал эмчлэх ажлаараа тэргүүн байранд яваа олон сайчуул байна.

Гэтэл 1964 онд Лүн суманд өвчний шалтгаанаар мал тун их хорогдсон билээ.

Нийгмийн ийм их хөрөнгө үрэгдэж байхад тэнд ажиллаж байсан малын эмч, нам, улсын хариуцлагатан нөхөд оновчтой арга хэмжээ авч тооцоолж үзээгүй нь тун их харамсалтай бөгөөд олиггүй явдал юм.

Нөгөө талаар тус суманд мал аж ахуйд хандах хандлага сул арчилгаа маллагаа нь тун дорой байсан нь өвчтэй мал эмчилгээ муу авах нөхцөл болж өгсөн нь дамжиггүй юм.

Одоо энэ суманд хамуу өвчтэй 154 мал, сэжигтэй 8500 мал байгаа нь аймгийн хэмжээнд хамуу өвчний талаар дээгүүр суурьнд орсон хэвээр байна.

Аврага саальчны ажлын туршлагаас

Лүн сумын Энхтуул нэгдлийн үхэр фермийн саальчин Хандаа 1958 оноос эхлэн нэгдэлдээ үнээ сааж жил бүр нэг үнээнээс саасан сүүний хэмжээ өссөөр 1964 онд сумын аврага саальчин болов.

Саальчин Хандаа өөрийн сумын тэргүүний саальчин Наранхүү, Дулам нарын туршлагаас өөрийн ажилдаа авч хэрэглэсэн нь түүний энэ амжилтанд хүрэхэд их нөлөөлжээ.

Хандаа туршлагаасаа ярихдаа:

«Би үнээнээсээ их сүү саахын тулд бүх үнээгээ эртхэн хээл авахуулахыг их анхаардаг.

Үнээгээ тугаллахаас нь хэд хоногийн өмнө дэлэнгий нь хүйтэн усаар угааж нэмэгдэл тэжээлд оруулж, ногоон өвс хэрчиж ханд хийж өгдөг ба бүлээн усаар усалж ойрын билчээрт малладаг.

Үнээгээ тугалсаны дараа дэлэн хөхий нь бүлээн усаар угааж илэлт хийдэг.

Үнээний хөх дэлэнд сайн илэлт хийж чадвал дэлэн нь том болж сүү нь ч ихсээд байдаг.

Би үнээгээ тогтмол дэс дугаараар нэг цаг хэмжээнд саадаг.

Тогтвор муутай долгиондуу зантайгаас нь эхэлж номхоныг нь сүүлд нь саадаг.

Үнээг саадаг цагаас нь эрт дүүлж оройтуулвал ивлэх нь муу байхаас эхлээд гарах сүү нь багасахыг мэдэж авсан.

Үнээг нэг өнгийн халад өмсөж аль болохоор дуу шуугиан багатай саах нь ашигтай юм.

Зун үнээг оодогнуулахгүйн тул нуруун дээгүүр нь нэмнээ нөмөргөөд саадаг.

Үхрийн зэлээ 7 хоног бүр сэлж цэвэр газар байрлуулдаг.

Би үнээнээс их сүү саахын зэрэгцээгээр эрүүл мэнд үхэл хорогдолгүй байлгахыг их анхаардаг.

Үнээнд төрөхийн өмнө гардаг усыг саванд тосон авч уулгахад хаг нь саатахгүй сайн юм.

Тугалыг эхээс гармагц эх барьж аваад эхэд нь сайн долоолгож хуурай болтол арчиж давстай хар цай өгч амлуулдаг.

Зуны цагт тугалдаа сүүдэр барьж өгч тогтмол услах ба өвөл ногоон өвс, хивэг, элэг, шөл, тосны гүзээ зэргээр тэжээдэг юм» гэж ярилаа.

Энэ бүх хичээнгүй ажиллагааныхаа үр дүнд саальчин Хандаа 1964 онд 17 үнээ (үүний 5 нь гунж) бүрээс 700 литр сүү сааж нэгдлийн нэг үнээнээс саах үйлдвэрлэлийн даалгаварыг 250 литрээр давуулж нэгдэлдээ 4000 гаруй төгрөгийн орлогыг оруулжээ. Мөн 1964 онд үнээ бүрээс 460 г хөөвөр авчээ. Бүх үнээндээ 100 хувь зохиомол хээл түүлэг хийгээд энэ онд үнээ бүрээсээ 800 литр сүү саахаар зориг төгөлдөр ажиллаж байна.

М. Самдан

Аймгийн хүнсний комбинатын ажилчин Осоржамаа 1965 оны 1 дүгээр сарын эхний 15 хоногийн төлөвлөгөөгөө 102 хувиар биелүүлэв. *Зураг дээр; Осоржамаа.*

Семинар хийв

Саяхан Дэлгэрхаан сумын намын үүр, хөдөө аж ахуйн байнгын комиссоос эрхлэн аймгийн намын бүгд хурал АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргааны чуулганы тогтоол шийдвэр, 1965 онд төл хүлээн авах бэлтгэлийг хангуулах, төлийн төрөл бүрийн халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, өвчилсөн төлийг эмчлэх загвар материалуудаар бригад сууръ хэсгийн ахлагчид, ухуулагчид, сумын төвийн албан хаагчдыг хамарсан 2 өдрийн семинар хийлээ. Энэ нь 1964 онд тус сумын хэмжээгээр 2000—гаад төлийг өвчнөөр хорогдуулсан ноцтой дутагдлаа эцэс болгож 1965 оны төлийг хорогдолгүй хүлээн авч бойжуулахад, төлийн бэлтгэлийг сайн хангах, төлийн төрөл бүрийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга зам, малчдад зоо—мал эмнэлгийн анхны мэдэгдэхүүн эзэмшүүлэх зэрэг гол үндсэн зорилтуудад, нам олон нийтийн байгууллагаас тавьж байгаа хяналт шалгалтыг сайжруулах зорилгоор явагдлаа.

Д. Сумъяа

Залуусын золбоо

Дэлгэрхаан сумын ХЗЭ—ийн үүр МХЗЭ—ийн Төв Хорооны үзлэгийг угтаж өндөр бүтээлийн сарын ажил зохиож тусгай төлөвлөгөө гарган ажиллаж байна.

Өвлийн бэлтгэл хангах залуучуудын цуваа гарган бог мал төллөх 10 сууръ 80 тонн өвс татаж, 20 өвөлжөөний хашаа хороог засаж сэлбэн, хөрзөн хороо барьж, хөх бууц татаж хотын ойр орчмыг цэвэрлэж булаг шанд 5—ыг тохижуулжээ.

Тус үүр 7 суурийг шефлэн авч өдөр дутмын харилцаатай ажиллаж малчдын дунд яриа таниулага хийж өвлийн бэлтгэл ажилд нь туслалцаж байна.

7 залуучуудын бүрэлдэхүүнтэй залуу анчдын бригад гарган 5 хоног ажиллуулж нохой 34, шувуу 300, туулай чандага 20—ыг агнан улсын бэлтгэлд тушаажээ.

Мөн хөдөлмөрчдийн дунд хаягдал ашиглах 10 хоногийн ажил зохиож яс 1 тонн, зэс, гууль 75 кг, техникийн тос 100 кг-ыг цуглуулж худалдаа бэлтгэлийн ангид тушаав.

Эвлэлийн гишүүдийн уншсан ном, үзсэн кино, концерт жүжигт нь хувийн тэмдэглэл хөтлүүлж, гэр ахуйн соёлжилтыг шалгаж зааварлах хэсэг ажиллуулжээ.

Хөдөлмөрчдийн дунд концерт 2 удаа тоглож үдэшлэг олон нийт 3 удаа зохиож „Дассан сэтгэл“ „Хар ус нуурын шагшуурга“ „Байлдагчийн сэтгэл“ зэрэг дуут 100—гаад хүнд зааж сургажээ.

Мөн Зуунмод хотын залуучуудын соёл спортын чуулганы уриалгыг хүлээн авч төлөвлөгөө зохион ажиллаж байна.

Д. Батаа

ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛЪЯ

Энэ нь тэнд ажиллаж байгаа их эмч Самдан, Батзана ба бусад бага эмч санитарч нарын эмчилгээний чанартай шууд холбоотой зүйл юм.

Тус аймгийн мал сүрэгт зонхилж байгаа хамуу өвчин Заамар суманд бусад аль ч сумаас их хэмжээтэй байгаа нь 1227 мал ил өвчтэй, 9992 мал сэжигтэй байгаагаар илэрхий харагдаж байна.

Энэ сумын малын их эмч Авид урин дулаан цагт өөдтэй хөөцөлдөж эмчилгээний чанарыг дээшлүүлэх, урьдчилан сэргийлэлтийг шуурхай зохиогоогүйн харгайгаар хамуу өвчин өвөлд ихсэж байгааг анхаарах цаг нэгэнт болжээ.

Мөн нөгөө талаар эргүү өвчинтэй тэмцэх, түүнд мэс засалын эмчилгээг хийх ажлыг зарим суманд хэрэгсэхгүй байна.

Жишээ нь Заамар сумын 2 дугаар бригадын бага эмч Цэрэндорж 60 гаруй мал эргүүгээр өвчлөөд байхад нэгч малд мэс засалын эмчилгээр хийгээгүй байхад их эмч нөхөр Авид түүнд зааварлаж биечлэн заагаагүй нь улс эх орныхоо өмнө хүлээсэн үүргээ хэтэрхий хөсөр дүүлж байгаа хэрэг бөгөөд тэндэхийн намын байгууллагаас эднөхдийн ажилд хяналт шалгалтыг тавихгүй зөнд нь тавьсан нь тун харамсалтай.

Ер нь малын эмч нарын ажлын хариуцлага, хөдөлмөрийн сахилга бат нь тэр сумын мал эрүүлжилт ба үхэл хорогдлын байдалтай шууд холбоотой байдаг тул эмч нарын ажлыг үүгээр үнэлэх ёстой.

Түүнчлэн мал эмчилгээний чанарыг тэр сумын захиргаа, намын байгууллагаас мэргэжилтнийхээ ажлыг хир зэрэг дэмжиж байгаагаар мөн илэрхийлэгдэх бөгөөд мэргэжилтнийхээ ажлыг сайн дэмждэг газарт хамуу болон бусад халдварт өвчин устаж болдгийг Баянцагаан сумын туршлага бидэнд харуулж өглөө.

Мал эмчилгээний чанарыг анхаарахгүй байх явдал нь тус улсын эдийн засагт нөлөөлөөд зогсохгүй маш үнэтэй ховор эмийн зүйлийг давхар үрэгдүүлдэгийн улмаас асар их хэмжээгээр хохироодогийг мал аж ахуйн мэргэжилтэн, малчин, нэгдэл, сангийн аж ахуйн удирдах хүмүүс нэг бүр хатуу ойлгож нарийн тооцоолдог болох нь чухал юмаа.

Өвчтэй мал нэг бүрийг бүрэн эдгэрүүлэхийн тулд эмчилгээний шаардлагыг сайн хангаж чадах тохиромжтой нөхцөл болсон дулаан байр хивэгээр хангагдсан, сайн тэжээж арчлах боломж бүхий эмчилгээний цэгийг байгуулах нь чухал байна.

Энэ цэгт эм төхөөрөмж хадгалах байр, эм бэлтгэх контор, өвчтэй малд тария хийх малын бэхлэгээ зогсоол, мэс засал хийх цэвэр ширээтэй байр байхаас гадна малын хашаа, өвсний хашаа, ус тэжээлийн сав онгоц, хүрэлцэх хэмжээний янз бүрийн тэжээл зэрэг зүйлээр төхөөрөмжлөгдсөн байх нь эмчилгээний чанарыг сайжруулах нөхцөл болно. Цэгийг чанартай сайн байгуулж тэнд эмчилгээний ажлыг чанаржуулах нь эдийн засгийн асар их ач холбогдолтойг зарим хүмүүс дутуу үнэлж тэнд эмчлэгдэж байгаа малыг зөвхөн эмээр хоол хийж эдгэрэх мэт үзсэнээс, мал эмчилгээний цэгийн нэр хүндийг муутгаж үхлийг төвлөрүүлэх аюулыг анхаарч өвчтэй малд нэмэгдэл ба сувилалын тэжээл шилмүүс, өвсний ханд, хушуу будааны зутан, хөрсгүйгээр ургуулсан ногоон тэжээл зэргийг оролцуулсан тэжээлээр тэжээх нь ядарсан муу малд эмчилгээний талаар үнэлж баршгүй их ач холбогдолтой юм.

Ялангуяа өвөл хаврын тарчиг хатуу цагт зөвхөн эмээр эдгэрүүлэх гэвэл түүн шиг бүдүүлэг алдаа байхгүй бөгөөд арчилгааны сайн нөхцлөөр хангах зайлшгүй шаардлагатайг зарим сум нэгдлийн удирдах нөхөд анхаарч үзэх нь чухал байна. Арчилгаа маллагааны сайн нөхцөлд байгаа малд цаг алдахгүй тасралтгүй эмчилгээг явуулах нь эмчилгээний чанарт онцгой сайн нөлөөлнө. Жишээ нь хамууг түүний биологийн хөгжилд тохируулан 7 хоногоор давтан эмчлэх шаардлагатай байдаг.

Харин төлийн ямар нэг өвчний үед антибиотик хэрэглэж байгаа бол түүнийг 4—6 цагаар тасралтгүй эмчилвэл өвчин үүсгэгчийн хөгжлийг зогсоож эдгэрүүлэх үр дүнд хүрдэг. Нөгөө талаар эмчилгээг хийж байгаа хүн уул эмийн тун хэмжээндээ тохирсон эсэхийг сайтар анхаарч шалгаж байх нь чухал байдаг. Өвчнийг зөвөөр оношлон таних ажил нь эмчлэн эдгэрүүлэхийн бас нэг чухал нөхцөл байдаг. Орчин үеийн мал эмнэлгийн шинжлэх ухаанд ил ям, үхрийн чээж, адууны цус багадах, галзуу зэрэг өвчнөөс бусад халдварт халдваргүй өвчнийг ихэвчлэн эмчлэн эдгэрүүлэх боломжтойд тооцдог.

ХААУГ—ын их эмч
Б. Бат—Очир

Аймгийн төвийн худалдаа бэлтгэлийн ангийн хамт олноос гаргасан уриалга

БНМАУ—ын тэргүүний нягтлан бодогч бүртгэлийн ажилтан нарын анхдугаар зөвлөлгөөнийг 1965 оны 5 дугаар сард хуралдуулахаар МАХН—ын Төв Хороо,БНМАУ—ын Сайд нарын Зөвлөлөөс шийдвэрлэж тогтоол гаргасан явдалд сэтгэл дүүрэн баяртай байна.

Ийм учраас бид энэ зөвлөлгөөнийг хөдөлмөрийн өндөр амжилтаар угтахын тулд дор дурьдсан үүргүүдийг авцгааж аймгийн худалдаа бэлтгэлийн байгууллагуудын нийт ажилтан ажилчдыг уриалж байна. Үүнд:

1. Нягтлан бодох бүртгэлийн ажилд журнал ордерийн бүртгэлийг бүрэн нэвтрүүлэх.

2. Эд хариуцагч бүхэн тайлангаа 10 хоног дутам гаргаж агуулахын нярав нар өөрсдийн ажиллагаанд үлдэгдлээр бүртгэх аргыг 1965 онд бүрэн нэвтрүүлэнэ.

3. Агуулахын нярав нарын тооцоог нэр төрөл ширхэгээр улирал дутамд, жижиглэн худалдаалах газрын тооцоог сар бүр бодож байх журмыг тогтооно.

4. Ангийн бүх үндсэн хөрөнгө, эд хогшил нэг бүрд нэр төрлийн картыг 1965 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс хөтлөж, тусгай, дугаар таних тэмдэгтэй болгоно.

5. Одоогоор нягтлан бодох бүртгэлийн арга ажиллагаа бүрэн гүйцэд нарийсаж чадаагүй байгаа гуанз зэрэг туслах үйлдвэрийн чанартай цэгүүдийн ажил гүйлгээнд нягтлан бодох бүртгэлийн хөтлөлтийг сайжруулах ба гуанзны тогоочийн ажиллагаанд нэр төрлийн тооцоог бүрэн нэвтрүүлж ажиллана.

6. Ангийн хэмжээний бүх өр авлагын найдвартай хэсгийн 70-аас доошгүй хувийг 1965 оны 4 дүгээр сарын 1-ны дотор бүрэн хураан авч гүйлгээнд оруулах, найдваргүй болгох өр авлагын материалыг дээрхи хугацааны дотор бүрдүүлж шийдвэрлэсний үндсэн дээр 1965 оны 5 дугаар сарын 1-ний дотор өр авлагагүй анги болсон байна.

7. Бүртгэл тооцооны ажлыг сайжруулан ажилтан ажилчдын мэргэжил чадвар дадлагыг дээшлүүлж, 1964 оны жилийн эцсийн тайланг чанар үзүүлэлт сайтайгаар хугацаанаас нь 3 хоногийн өмнө гаргах ба цаашид улирлын тайланг хугацаанаас нь тогтмол 4 хоногийн өмнө гаргаж байх.

8. Социалист уралдааны дээд хэлбэр болсон социалист хөдөлмөрийн бригад, гавшгайчдын хөдөлгөөнийг дэмжин өрнүүлж түүнд өөрсдөө идэвхтэй оролцоно.

9. Нягтлан бодох бүртгэлийн ажилтны улсын зөвлөлгөөнийг угтаж худалдаа бэлтгэлийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн ажилчдаас хуримтлал оруулахаар анх дэвшүүлсэн санаачлагыг халуунаар дэмжиж хуримтлалын эх үүсвэрүүдээр ангийн хэмжээгээр 4000-аас доошгүй төгрөгийг зөвлөлгөөний өмнө оруулсан байна.

10. Өөрсдийн мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх талаар байнга анхаарч зохиогдож байгаа хүмүүжлийн ажилуудад идэвхтэй оролцож байхаас гадна мэргэжлийн хичээлийг 7 хоногт 1 удаа 2 цагаар тогтмол явуулана.

11. Дэлгүүр гуанзны ажиллах цагийн хувиарыг хатуу баримтлан үйлчилгээнд соёлч боловсон байдлыг нэвтрүүлж гуанзуудад хоолны шинэ жорыг хэрэглэн гуанз дундын бэлтгэлийн ба нарийн боовны цех, хөнгөн цай, цагаан хоолны тасгийг бий болгож үйлчилгээг сайжруулана.

12. Өөрийн хэрэгцээнд туслах аж ахуйтай болох эх үүсвэр тавьж гахай тахиа өсгөж ашиглах ба 1 га газар идэшний ногоо тарьж гуанзуудад хэрэглэнэ.

Дээрх үүргүүдийг ажил хэрэгчээр биелүүлэхийн тулд хөдөлмөрийн сахилга батыг хатуу сахиж хүн бүхэн өөрсдийн эрхэлсэн ажилдаа идэвх зүтгэл,үр бүтээлтэй ажиллахаа илэрхийлж байна.

Аймгийн төвийн худалдаа бэлтгэлийн ангийн хамт олон

ЭНЭ ЮУНААС БОЛОВ?

(Угтаал сумын намын хорооны тайлан сонгуулийн хурал)

Угтаалын сангийн аж ахуйн намын хорооны бүх гишүүдийн курал болж 1964 оны ажлыг дүгнэж доголдож байгаа талыг тодорхой шүүмжлэн хэлэлцэв.

Ялангуяа мал аж ахуйг удирдах удирдлагыг сангийн аж ахуйн нам захиргаанаас сулруулж түүнийг шуул удирдаж байгаа зоотехникч,малын эмч нарын хариуцлагагүйгээс болж 1964 онд мал өсгөх улсын төлөвлөгөөг сумын хэмжээгээр 1417 малаар тасалж мал аж ахуйн нөхөн үйлдвэрлэлийг хийж чадсангүй.

Ер нь сангийн аж ахуйн мал ажиллагаан дээр тэсвэрлэж болшгүй ноцтой дутагдлууд удаан хугацаагаар илэрч хөндөгдөхгүй байгааг намын гишүүд,орлогчид анхааралтай шүүн хэлэлцэв.

Өнгөрсөн 3 жил мал аж ахуйн хөдөлмөр зохион байгуулалт, суурийн ажиллагаа, мал үржүүлэг, малын ашиг шимийн ашиглалт зэрэг гол үзүүлэлтүүдээр сангийн аж ахуйн техник санхүү, материалын аятай нөхцөлд ямарч өөрчлөлт гараагүй байна. Сангийн аж ахуй мал өсгөх улсын төлөвлөгөөг тасалсан үндсэн шалтгаан нь эх малыг бүрэн хамгаалж чадаагүй хээлтүүлгийн ажил урсгалаар явснаас, олон тооны мал сувайруулж 100 эхээс бойжуулах төлийг үлэмж хэмжээгээр хорогдуулж өвчин зэрэг элдэв шалтгаанаар малын зүй бусын хорогдлыг их гаргаж байсан зэргээс болжээ.

Хээлтүүлгийг урсгалын байдалд явуулснаас 2307 төлийг хорогдуулсан байна.

Ганцхан жишээ дурьдахад үхрийн фермийн зоо техникч Жигжид 1963 онд үнээг гардан ба зохиомолоор хээлтүүлж байгаа гэж их сүржин ажил явуулсан дүр үзүүлээд өөрөө энэ ажилд биечлэн оролцохгүй хээлтүүлгийн техникч гэдэг мэргэжлийн бус хүмүүст хамаг ажлаа тулгаж хүлээлгээд тэдний ажилд хяналт тавьж аргачилж заах өхгүй эцэст нь 1245 үнээ, 573 гүү хээл авсан гэж мэдээ гаргаж улс эх орныг хууран мэхлэж байсан байна.

Бүгд 1184 үнээ сувайрч 573 гүүнээс дөнгөж 180 унага авснаас үзэхэд зоотехникч Жигжид, фермийн дарга Пунцаг—Осор нараас ямараар ажил хариуцаж юу хийж байсан гэдгийг асуугуушгай.

Төл бойжуулах, улсын дундаж нормоор тооцоход сувайрсан 1184 үнээнээс 850 тугал авч үнээ бүрээс дунджаар 400 литр сүү буюу 340,0 литр сүү сааж сангийн аж ахуй зөвхөн сүүнээсээ 225,0 төгрөгийн орлого оруулах бололцоотой байсан байна.

Мал эмчлэх ажлыг системтэй явуулж урьдчилан сэргийлэх тарилага эмчилгээний төлөвлөгөөг биелүүлэхгүй малын өвчлөлтийг эмчлэн эдгэрүүлэх ажлыг муу хийж байгаагаас 1964 онд сангийн аж ахуйгаас эмч нарын акт,нягтлан бодох балансад авагдсанаар төлийн хамт 4902 малыг өвчнөөр хорогдуулсан байка.

Малчдаас малыг өвчилсөн үед нь малын эмч нарыг дуудаж тусламж авахын оронд үхсэн хойно нь акт авах явдал олонтой байна.

Түүгээр ч барахгүй малын эмч Бат-Очир нь, зальт этгээд Гомбосүрэн сангийн аж ахуйн морийг хулгайн аргаар Жамъянсүрэн гэгчид өгсөн байхад нь өвчнөөр үхсэн гэж акт тавьсан байна.

Энэ мэтээр малын эмч нарын сул талыг ашиглаж 3 дугаар бригадын малчин Гэндэн үхээгүй амьд тэмээндээ акт хийлгэхээр завдаж бас урьд үхүүлсэн хургандаа дахин акт авахыг оролдож байсан байна.

Намын үүрийн хурлаас 1965 онд мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг шинжлэх ухааны үндэслэлээр хөтлөж амьдралд бүтээлчээр хэрэглэхийн тулд тэргүүний арга туршлага шинэ санаачлагын давшилтад арга барилыг сонор соргогоор тусгаж амьдралд нэвтрүүлэх ажлыг уралдааны гол арга болгон ажиллах, малыг хашаагаар хангах зорилгоор малын хашаажуулалтын сарын ажлыг 2 удаа хавар зуны улиралд зохион явуулах, тэжээлийн батбазыг бий болгохын тулд мал аж ахуйн тэжээлийн тусгай тасгийг байгуулах, гидропоны аргаар витаминт тэжээлийг ургуулж төл, эх мал, хээлтүүлэгч малд өх, малд явагдсан ангилалтын үзлэгийн дагуу уул малыг ялган тусгаарлаж үржлийн ба таваарын чиглэлийг тогтоон түүний үндсэн дээр мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийнхээ ажлыг [illegible] тэйгээр явуулахаар заав.

Д. Жадамбаа

Сурагчид жүжиг тоглов

Жаргалантын дунд сургуулийн 11 дүгээр ангийн сурагч Ш.Бадарчийн, Л.Бадарч агсаны „Хүжийн гал,“ өгүүлэлээр найруулж хийсэн жүжиг,Бат-очирын „Мэхт мэхэндээ“ гэдэг жүжгүүдийг тус сургуулийн ,,40 жил пионер сурагч“ театрын жүжгийн ангийн сурагчид тоглож сум-сангийн аж ахуйн бүх хөдөлмөрчид хийгээд сурагчдад сонирхуулав.

М.Шинэхүү

ЗУРАГ ДЭЭР: Сэргэлэн сумын «Авдархангай» нэгдлийн эрлийз хонины бригадын Гомбо ахлагчтай суурийн тэргүүний хоньчин 72 настай эмгэн Дулам түүний хүү Аюуш нар.

Хариуцлагатай эрхлэгч Н. Мөнхөө

(Х—60470) **«Анхдугаар таван жил» сонины газар хэвлэв.**

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

АНХ ДУГААР ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А. Д. Х. Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

17 дэх жилдээ №5 (1406) | 1965 оны 1 дүгээр сарын 18 | ДАВАА

Тэмээн сүргийн өсөлтөд анхаарал тавъя

Манай улс, ардын аж ахуйд тэмээн сүрэг асар их ач холбогдолтой юм.

Тэмээний үнэт ноос, амтат сүү, мах нь үйлдвэрлэлийн түүхий эд, хүн амын хүнсний хэрэгцээг хангадгаас гадна эрт дээр үеэс эхлэн уналга тээвэрт тэмээ үлэмж үүрэг гүйцэтгэсээр ирсэн билээ.

Иймучраас манай нам засгаас тэмээн сүргийн өсөлтөнд их анхаарал тавьж сүүлийн үед тэмээн сүргийн биеэ даасан сууръ зохион байгуулан сааль сүүгнь фермийн журмаар саах, атан тэмээдээр тээврийн бааз байгуулж, аян жинд ашиглах зэрэг ашигтай арга нэвтэрч байна.

Гэтэл тус аймагт тэмээн сүргийн өсөлт туйлын хангалтгүй байна.

Аймгийн хэмжээгээр 1964 онд тэмээг урьд оныхоос 1047 толгойгоор хорогдуулсан байна.

Энэ нь юуны өмнө тэмээн сүргийн хээлтүүлгийг урсгалаар явуулсан ба ботго бойжуулах ажил хангалтгүй зохиогдсон бас тэмээний зүй бусын хорогдлыг хязгаарлаж чадаагүйтэй холбоотой байна.

Жишээ нь Өнгөрсөн онд Заамар, Бүрэн, Алтанбулаг, Дэлгэрхаан сумууд хээл авбал зохих ингэнийхээ 79—94 хувийг хээл авахуулж бусдыг сувайруулсан байна.

Мөн аймгийн хэмжээгээр 1964 онд 200 гаруй ботго үхүүлж хорогдуулсны 20 шахам хувийг Архустын сангийн аж ахуй эзэлжээ.

Тэрчлэн Баянцогтын сангийн аж ахуй нь 47 ингэнд дөнгөж ганц бууртай байсан байна.

Тэмээн сүргийн өсөлтөнд муугаар нөлөөлж байгаа бас нэг шалтгаан гэвэл залуу атан тэмээ, үржлийн ингийг хайр гамгүй идшинд хэрэглэж байгаа явдал мөн.

Иймд тэмээн сүргийг өсгөхөд бүхий л анхаарлаа дайчлах явдал хурцаар шаардагдаж байна.

Үүнд: Юуны өмнө одоо сум, бригад, сууръ малчдын нийлүүлэгт орвол зохих, нийгэм, амины ингэ, буур бүхнийг бүрэн нийлүүлэгт оруулж нэг ч ингийг сувайруулахгүйн тулд зохион байгуулалтын тодорхой арга хэмжээг яаралтай авах явдал шаардагдаж байна.

Нийлүүлэгт торомтой ингэнээс гадна өнгөрсөн онд сувайрсан, хээл хаясан, ботго нь үрэгдсэн, ингэ болон нэмэх гунж бүрийг нийлүүлэгт оруулах хэрэгтэй.

Нийлүүлэгт орох ингийг эр сувай тэмээнээс тусгаарлан 40—60 толгойгоор суурълаж нэг бууранд 15—20 ингэ оногдохоор тохируулвал зохино.

Нэг суурът удаан байсан буюу сүргийнхээ дотор эх үрс нь байгаа буурыг өөр суурът шилжүүлж тавих, шинэ тавьсан бага насны буурaнд цөөн ингэ нийлүүлэх шаардлагтай.

Нийлүүлгийг явуулахдаа ердийн нийлүүлэгээс гадна тэргүүний тэмээчдийн туршлагаар гардан хээлтүүлэх нь чухал байна.

Туранхай ингэ, ороо нь орохгүй байгаа буурыг нэмэгдэл тэжээлээр тэжээх, эдэлгээнээс чөлөөлөх арга хэмжээ авах нь чухал байна.

Цаашид нэгэнт хээл авсан ингэний хээлийг зөв хамгаалах, гарсан төлийг бүрэн бойжуулахад нам, улс аж ахуйн байгууллага болон малчдаас онцгой анхаарал тавих замаар тэмээн сүргийн өсөлтийг эрс дээшлүүлэх хэрэгтэй.

Тохилог өвөлжиж байна

Бүрэн сумын Бүрэндэлгэрэх нэгдлийн 1 дүгээр бригадын хоньчин Сосорбарам ахлагчтай суурийнхан 740 эм хонь, ямаа маллаж энэ хавар төллүүлэхэд бэлтгэж байна.

Энэ суурийнхан намар өвөлжөөгөө сайтар засч, дулаалан өтөг бууцы нь нөөцлөн хурааж хэвтэрий нь сийрэгжүүлж хатаасан бөгөөд түүнээ сайтар янзлаж байдаг учир хонь мал нь тарган тавтай тохилог өвөлжиж байна.

Өвөлжөөн дээрээ хүрэлцэх хэмжээний тэжээл татсаны дээр ялангуяа төллөх үед хэрэглэх ногоон өвс 30 тонн, хужир 18 тонн зэргийг төллөх байранд бүрэн татсан нь тэдний ажлыг ихэд хөнгөвчилжээ.

Энэ суурийнхан өвөлжилтийн байр орчмоо боловсон тохилгоор засан муу усны нүх зэргийг сайтар бэлдсэн байна.

Элгэвч, нэмнээ, уут зэргийг хүрэлцэх хэмжээгээр зэхэж 1965 онд төл бүрийг мал болгохоор шамдан бэлдэж байна.

А. Алтангэрэл

Бүгд хурал, чуулганы шийдвэрийг сурталчлан биелүүлж байна

Алтанбулаг сумын намын үүрийн товчооноос багш, зоотехникч, малын эмч, сайн дурын уран сайханчдын бүрэлдэхүүнтэй сурталчлан туслах бригадыг бог малын 1,2 дугаар бригадад гаргаж МАХН—ын Төв Хорооны 6 дугаар бүгд хурал Ардын Их Хурлын чуулганы шийдвэр, аймгийн чуулганаар батлагдсан соёлжилтын 2 жилийн төлөвлөгөө зэргийг лекц яриагаар таниулан кино гаргаж концерт тоглож, худалдаагаар үйлчилж давхарласан тоогоор 1485 хүнийг хамарч суурийдын хүмүүжлийн ажлыг шалган зааварлаж зарим суурът биечлэн туслаж малын хашаа 1, төлийн пүнз 1—ийг барьж, хашааны өвс 6 удаа татаж 3200 төгрөгийн бараа борлуулан шувуу 20 гаруйг агнан хөлдүү түүхий эд цуглуулав.

Энэ ажилд багш Гунгаа, Энэбиш, Содномжамц, жолооч Шарав нар идэвхтэй ажиллалаа.

А. Баатар
Ё. Раднаа

* * *

МАХН—ын Төв Хорооны VI бүгд хурлын шийдвэрийг хүлээн авах хөдөлмөрчдийн цуглаан Борнуур сум, сангийн аж ахуйн төвд боллоо.

Цуглаан дээр МАХН—ын Төв Хорооны VI бүгд хурлын дүнгийн тухай сум сангийн аж ахуйн намын хорооны нарийн бичгийн дарга Олонбаяр, дэлгэрэнгүй үг хэллээ.

Мөн намын гишүүн Жамсран, Луутар, Цэрэндорж, Шарбандь нар сэтгэгдлээ ярилаа.

Үг хэлсэн хүмүүс VI бүгд хурлын шийдвэрийг сэтгэл дүүрэн хүлээн авч байгаагаа илэрхийлж намын эсрэг үйл ажиллагаа явуулсан Ц.Лоохууз, Б.Нямбуу, Б.Сүрмаажав нарын ажиллагааг эрс буруушаалаа.

Рэнцэн

Заамар сумын намын үүр МАХН—ын Төв Хорооны бүгд хурал, БНМАУ—ын Ардын Их Хурлын чуулганы шийдвэрийг малчдад өргөн сурталчлан таниулж байна.

Бригад суурийн 23 ухуулагчдад семинар өгсний дээр суурийн сонин уншлага, улс төрийн сонсгол, гэгээрлийн хурлаар, өрхөөр хэсүүчлэн таниулах зэрэг хэлбэрийг ашиглан явуулж байна.

Зөвхөн нэг удаагийн явалтаар 4 бригадын 22 суурийн 1000 гаруй малчдад таниулсан байна.

Нэгдлийн гишүүд албан хаагчид бүгд хурлынхаа шийдвэрийг хүлээж аваад түүнийг амьдралд хэрэгжүүлэн биелүүлэхээ илэрхийлж амлалт үүрэг авч ажилдаа орж байна. Тус сумын хөдөлмөрчид МАХН—ын Төв Хорооны бүгд хурал, чуулганы шийдвэрийг баяртай хүлээн авлаа. Эвлэлийн гишүүд, залуучууд бид энэ онд сумандаа гаргах хургыг бие даан гаргахын хамт малын төлийн 60 хувийг бойжуулна.

Мөн нэг суурийг залуучуудын нэрэмжит үлгэр жишээ сууръ болгоно гэв.

Тус сумын хөдөлмөрчид бүгд хурлынхаа шийдвэрийг биелүүлэх эхний ээлжинд төл хүлээн авах бэлтгэлийг хангахын хамт 500 бог малын багтаамжтай 3 хашаа, саравчтай хашаа 10, төлийн пүнз 2—ыг барих юм.

Сумын төв, хөдөөгийн 40 гаруй хүн хэд хэдэн хэсэг болж 4000 шургааг бэлтгэн татаж байгаа ба хашаа барих ажилд тус нэгдлийн шеф Тээвэр Холбооны Яам 2000 шургааг 150 км газраас татаж өх амлалт аваад байна.

Манай сурвалжлагч

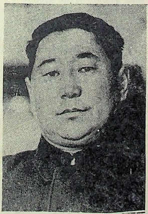

Хэсгийн шүүгч Намсрайн хариуцсан сумдад өнгөрөгч жил гэмт хэрэг маш цөөн гарчээ.

Энэ нь хуулийн суртал нэвтрүүлэг чанартай сайн хийсний үр дүн юм.

ЗУРАГ ДЭЭР: Хэсгийн шүүгч Намсрай

Аймгийн төвийн больницын төрөх тасгийн сувилагч 51 настай Гүнсэн гуай өх үрсийг 19 жил асран халамжилсан тэргүүний асрагч хүн юм.

ЗУРАГ ДЭЭР: Асрагч Гүнсэн